

Анастасія ТКАЧЕНКО, ст. викладач,
Національна академія Служби безпеки України,
Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-5550-3006

СЕМАНТИКО-ПАРАДИГМАТИЧНІ ВІДНОШЕННЯ ПОЛІСЕМІЇ ТА ОМОНІМІЇ

Присвячено дослідженню явищ омонімії та полісемії, а саме їхньому розмежуванню. На основі аналізу наявних лінгвістичних концепцій подано визначення багатозначності, систематизовано подібності й відмінності окремих фрагментів споріднених мов, вивчено основні закономірності виникнення полісемії. Чи можна вважати полісемію джерелом омонімії, чи не визнавати існування омонімів, які є результатом історичного розвитку багатозначності слова, і як розмежовувати ці два явища – основні питання, які розглянуто в статті. У лінгвістичній літературі немає єдності поглядів на явище омонімії та на розмежування його з полісемією. Деякі учені визнають омонімами тільки такі однакові за звучанням лексичні одиниці, які спочатку відрізнялися за формою і лише в процесі історичного розвитку набули однакового звучання через різні фонетичні чи інші причини. Усі інші випадки, коли однакова матеріальна, звукова оболонка набуває різного значення, називають явищем багатозначності, полісемії слова, інші – називають омонімами й такі слова, які в силу історичних причин збіглися за звучанням, а також і ті випадки, коли різні значення багатозначної лексичної одиниці розходяться настільки, що виникають нові (два чи більше) слова.

Ключові слова: полісемія, омонімія, багатозначні слова (полісеманти), омоніми, критерії розмежування.

Омонімія як мовне явище привертає увагу лінгвістів протягом багатьох років. Під час вивчення омонімії в будь-якій мові виникає велика кількість проблем. Із цим явищем пов'язане широке коло питань, які досі залишаються недостатньо розглянутими. У рамках синтагматичних відношень слів важливу роль відіграють два семантичні явища – полісемія та омонімія. Однією з актуальних проблем, яка потребує більш детального дослід-

дження, є проблема полісемії як джерела омонімії. У лінгвістичній літературі немає єдності поглядів на явище омонімії та на відмежування його від багатозначності (полісемії). Омоніми, на відміну від багатозначних слів, повністю втратили схожі компоненти значення, хоча провести точну межу між омонімом і багатозначним словом у деяких випадках буває важко, наразі це й становить для нас актуальність дослідження.

Кожна мова характеризується наявністю в ній багатозначних слів. Під терміном "*полісемія*" розуміємо наявність у семантичній структурі мовної одиниці (слові, фраземі, граматичній формі, синтаксичній конструкції) декількох різних, але взаємопов'язаних значень. Багатозначними називаються слова, які в контексті можуть мати кілька лексичних значень. Часто, коли говорять про полісемію, мають на увазі насамперед багатозначність слів як одиниць лексики. Лексична полісемія – здатність одного слова слугувати для позначення різних предметів і явищ дійсності.

Багатозначність слова виникає в процесі історичного розвитку мови, коли слово, яке позначає один предмет або явище об'єктивної дійсності, починає внаслідок семантичних перенесень позначати інший, подібний до нього за деякими ознаками або властивостями, денотат. Під час вимовляння будь-якого слова, у свідомості кожної людини виникає уявлення про названий предмет або явище. Часто одним і тим же словом можуть позначатися різні предмети, дії. Це явище в лексикології називають багатозначністю або полісемією.

Загальнотеоретичні основи дослідження полісемії були опрацьовані вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема у працях Ю. Апресяна, І. Архіпова, О. Ахманової, Є. Беляєвської, М. Бірвіша, Л. Блумфілда, М. Бреалю, Р. Будагова, В. Виноградова, В. Єлісеєвої, А. Залізняка, Г. Пауля, О. Потебні, О. Смирницького, С. Ульмана, Р. Якобсона тощо. Дослідженню лексичної полісемії присвячені праці І. Арнольд, Ф. Литвина, І. Ольшанського, О. Беляєвської, М. Лапшиної та багатьох інших дослідників.

Зважаючи на лексичне багатство мови, полісемія є загально-визнаним явищем у всіх мовах світу. Людині легко визначити, що означає те чи інше слово в рідній мові, встановити його значення залежно від контексту. Явище полісемії або багатознач-

ності є однією з найважливіших проблем лексикології. Сучасна лексикологія бачить у багатозначності слів їхню здатність до семантичного варіювання, зміни значення залежно від контексту.

Труднощі розмежування полісемії та омонімії приводять деяких вчених до думки, що омонімами доцільно вважати тільки різні за походженням слова. Утім, на наш погляд, проблема полягає в тому, що не в усіх випадках удається встановити походження слова. З іншого боку, що є важливим, дотримання такої думки відсуває поняття омонімії у сферу історичної лексикології, тоді як саме для сучасних мов доводиться розмежовувати значення, пов'язані одне з іншим, і значення, які в семантичному плані не мають нічого спільного, хоча й виражаються однаковою звуковою формою.

Проблема розмежування омонімії й полісемії може виникнути в тому випадку, коли омоніми з'являються в результаті семантичного розщеплення багатозначного слова. При цьому на основі різних значень одного слова формуються інші слова. Їхні колишні семантичні зв'язки втрачаються, і тільки етимологічний аналіз дає змогу встановити загальну семантичну ознаку, що свідчить про їхнє єдине історичне коріння. Наприклад, внаслідок розпаду багатозначного слова з'явилися омоніми:

коса – "заплетене волосся", *коса* – "зброя для косіння",
коса – "вузька смуга суходолу в морі, річці";

луг – "угіддя для сінокошу", *луг* – "хімічна речовина певного складу".

Існують різні визначення омонімії, що ґрунтуються на розходженнях лінгвістів у розумінні її мовної форми. Одні дослідники обмежують її звуковою оболонкою слова (Ф. Філін, Д. Шмельов, Р. Будагов, О. Ахманова, О. Реформатський, М. Шанський), деякі, навпаки, при визначенні омонімії вказують тільки на різницю в написанні (У. Скит), інші вчені розширюють поняття форми, включаючи до нього графічного складника (Ю. Маслов). Таким чином, омонімічними можуть називатися всі можливі збіги одиниць у плані вираження.

Найбільш виразно й різноаспектно омоніми проявляються в лексиці. Лексичні омоніми – слова, що однаково звучать, не мають спільних елементів змісту (сем) і не пов'язані асоціативно.

Деякі мовознавці вважають, що омоніми – це слова, які випадково збіглися за звучанням на тому чи іншому етапі розвитку мови, а походження мають різне. Такого погляду дотримується В. Абаєв, на думку якого, однакове омонімічне звучання, як співзвучність випадкова, є протилежним співзвучності, заснованій на єдності походження. Таке розуміння омонімії В. Абаєв вважає абсолютно правильним, тому що тільки при цьому тлумаченні проводиться чітке розмежування вищеназваних явищ, а саме під омонімією розуміється однакове звучання різних слів, під полісемією – різні значення одного слова.

Погляд В. Абаєва в дискусії з питань омонімії підтримали І. Анічков, К. Авдєєв, В. Сидоров. Деякі зарубіжні дослідники англійської мови дотримуються такої ж думки щодо омонімів (О. Емерсон, Дж. Кеннеді, Дж. Джеггер та інші). Погляд на омоніми як на слова різного походження, заперечення факту виникнення омонімів із полісемантичних слів можливий лише в разі абсолютного нерозрізнення синхронії та діакронії.

Варто зауважити, що є два погляди на багатозначність. Представники першого напрямку – О. Потебня, Л. Щерба – заперечують існування багатозначних слів і вважають всі співзначення слова омонімами. Другий напрям представлений ученими, які визнають існування багатозначності та вбачають у ній один із важливих проявів системної організації лексичного складу. Цю думку поділяє більшість дослідників: В. Виноградов, Л. Булаховський, В. Гак тощо.

Омонімія – звуковий збіг різних лексичних одиниць, які семантично не пов'язані одна з одною. Омоніми – це слова, які збігаються за звучанням, однакові за своєю формою, але їхні значення ніяк не пов'язані між собою, тобто вони не мають спільних елементів значення, спільних семантичних ознак. Це окремі, самостійні слова.

Однією з ключових особливостей багатозначного слова є те, що окремі його значення завжди пов'язані між собою, неосновні, переносні значення поєднуються навколо основного, прямого значення, семантичного ядра лексичної одиниці.

Скільки б значень не налічував полісемант, і якими б різноманітними вони не були, слово залишається тим самим, бо всі його значення мають одну спільну ознаку, те, що об'єднує всі інші.

Для чіткого розуміння ролі та значення полісемії розглянемо декілька прикладів дієслів-полісемантів східнослов'янської (української) мови та західнослов'янської (чеської) мови.

Дієслово укр. **іти** (**йти**) за *Словником української мови: в 11 томах*, має до 30 значень, не всі з яких поза контекстом сприймаються. Є основне, первинне: **ступуючи ногами, пересуватися, рухатися, змінюючи місце в просторі (про людину або тварин); пересуватися кроками певним чином, у якийсь спосіб** та інші значення: *рухатися в якомусь напрямі* (про види транспорту та інші засоби пересування); *виходити, вирушати в певному напрямі, до кого-небудь; наближатися до кого-, чого-небудь; надходити, під'їжджати; ставати, влаштовуватися, найматися кудись на роботу; приступати до якої-небудь дії, праці; в атаку йти; війною йти; іти в танець (танок); іти на спочинок, лягати спати, відпочивати; устигати в навчанні; іти проти (насупроти); іти всупереч кому, виступати проти кого-, чого-небудь; не погоджуватися з кимось, чимось; суперечити комусь, чомусь; продаватися, знаходити збут (про товари); виходити, виділятися з чого-небудь (про дим, тепло, запах тощо); тривати певний час; тягтися, продовжуватися; минати, проходити (про час та його відрізки), наставати, наближатися (про певний відрізок часу, період життя, розвитку, про якусь подію); падати зверху, литися (про дощ, сніг тощо); брати початок; походити від чого-небудь; завдячувати своїм існуванням чомусь; даватися, видаватися постійно (про платню, подарунки тощо); робити хід у грі. *Іти конем; іти сімкою; перетворюватися в щось, ставати чимось* [5, с. 53].*

Так само, як і в українській, у чеській мові дієслово **jít** має велику кількість значень, наводимо деякі з них: основне значення: *pochodovat, kračēt, pohybovat se, odchazet, odjíždět, vydavat se na cestu ap.* (крокувати, ступати, рухатися, йти, від'їзжати, відправлятися кудись).

Наприклад: *jít do zoo* (йти у зоопарк), *jít za svým cílem* (прямувати до своєї мети), *jít na procházku* (іти на прогулянку) тощо.

Інші значення: *jít k duhu* – іти (піти) на користь; *jít na mateřskou* – йти в декрет; *jít lezt komu na nervy* – нервувати когось; *jít s dobou (být pokrokový)* – бути сучасним; *jít s modou*

oblekat se moderně – модно, стильно одягатися, слідкувати за модою; *jít (do světa) na zkušenou* – набувати досвіду; *jít za družinku na svatbu* – бути подружкою нареченої; *jít na interrupci* – зробити аборт (йти на аборт); *jít po stopách koho/čeho* – наслідувати когось; *jít pryč od koho, opustit někoho* – кинути когось, йти від когось; *jít do sebe* – дивитись на себе зі сторони, думати над своєю поведінкою [6].

Дієслово укр. *брати* за *Словником української мови: в 11 томах* має 22 значення, основним з яких є *схоплювати, охоплювати руками або яким-небудь знаряддям* [5, с. 228].

Чеське дієслово (*brátí*) *brát* налічує понад 20 значень, первинним з яких є (*co, koho*) *uchopovat a přemířovat, chápat se něčeho, nějak se něčeho zmocnovat (rukama, myslí ap.); chapat (se)*.

Інші значення: *brát drogy* – вживати наркотики; *brát si koho za ženu; brát si koho za muže* – одружуватися, виходити заміж; *brát prášky* – вживати ліки, таблетки; *brát úplatky* – брати хабарі; *brát v úvahu mínění druhých* – брати до уваги думку інших тощо [6].

Дієслово укр. *брати*, чес. *brát*, у більшості випадків об'єднує отримання чогось.

На відміну від полісемії значення омонімічних слів не мають нічого спільного між собою або ж зв'язок, який раніше існував між словами, був втрачений.

Те, що омоніми – це різні слова, можна прослідкувати у лексикографічній практиці. Омоніми, як правило, наводяться окремими реєстровими одиницями, в окремих словникових статтях, а полісеманти – в одній словниковій статті з наступним виділенням значень слова, як різні лексико-семантичні варіанти, що об'єднані в межах однієї лексеми і вказані під номерами.

Наприклад, дієслово укр. *робити*:

1. *займатися якою-небудь справою, діяльністю*; 2. *виготовляти, виробляти що-небудь*; 3. *діяти, поводитися яким-небудь способом, чином*; 4. *перетворювати кого-, що-небудь у когось, щось*; 5. *приводити до чого-небудь, спричиняти, викликати щось*; 6. *займатися якою-небудь, перев. фізичною, працею; працювати*; 7. *обслуговувати кого-небудь своєю працею*; 8. *перебувати в дії, діяти, виконуючи своє призначення; функціонувати* [5, с. 239].

Чес. *dělati (dělat)*:

1. *být zaměstnan; pracovat*; 2. *vykonavat, konat* 3. *davat něčemu vznikat, něco uskutečnovat; vytvářet, , zhotovovat, vyrábět*; 4. *vést si; nakládat, zacházet se s někým dobře, špatně* [6].

Наведемо приклад внутрішньомовної (на матеріалі української мови) та міжмовної (чесько-української) омонімії:

Ажур I – стан бухгалтерського обліку, за яким записи в рахункових книгах здійснюються у день проведення відповідних операцій. Переносне: Все в ажурі (усе гаразд).

Ажур II – тонка мереживна тканина у вигляді наскрізного малюнка; майстерне плетиво з тонких металевих ниток в ювелірній справі, художньому литві. Приклад: в'язати ажуром.

Двір I – господарська ділянка, на якій розміщені будівлі.

Приклад: Широкий двір.

Двір II – монарх і його оточення.

Приклад: Королівський двір

Дисципліна I – дотримання порядку, організованість.

Дисципліна II – предмет, розділ науки.

Приклад: гуманітарні дисципліни.

Чес. *davka* – доза, норма, раціон, допомога (напр. з безробіття).

Укр. *давка* – штовханина й тиск у натовпі.

Чес. *čárka* – кома.

Укр. *чарка* – велика (перев. скляна) посудина для пиття вина та спиртних напоїв; келих.

Чес. *hrad* – замок, фортеця.

Укр. *град I*:

1. атмосферні опади у вигляді частинок льоду різного розміру, перев. округлої форми.

2. велика кількість, численність.

3. у знач. присл. градом. У великій кількості, багато.

Град II город (у значенні – місто).

Як бачимо (на прикладі лексичної одиниці укр. *град*) досить часто омонім характеризується внутрішнім поділом на лексико-семантичні варіанти, тобто є полісемічним словом.

У "Словнику омонімів української мови" [2, с. 224] значення лексеми *агент* тлумачаться таким чином:

Агент I 1. представник, довірена особа організації. 2. уповноважений. 3. шпигун.

Агент II причина, що зумовлює ті чи інші явища у природі, організмі тощо; чинник [2, с. 9].

Лексичні одиниці *агент I* і *агент II* є між собою омонімами, їхні значення між собою абсолютно не пов'язані. Тоді як *агент I 1.*, *агент I 2.* і *агент I 3.* є співзначеннями однієї лексеми *агент I*, тобто лексема *агент I* є багатозначною.

Те ж саме спостерігаємо й з іншими словами, наприклад, укр. *конституція* є багатозначним і означає 1. основний закон держави та 2. програмний документ. Омонімом до цієї лексичної одиниці є слово *конституція* із значенням "будова, фізіологічні й анатомічні особливості організму".

Лексична одиниця *орган* окрім того, що має значення "установа, організація", ще означає "періодичне видання (газету, бюлетень тощо)", а також має омонім, значення якого не пов'язане із наведеними вище: "частина живого організму, яка виконує певні функції" [2, с. 80].

Однак, варто зауважити, що з плином часу значення, як омонімічних, так і полісемічних лексичних одиниць, можуть змінюватися. Наприклад, словникові статті *Словника іншомовних слів* [4, с. 604], в яких пояснюється значення лексичної одиниці *орган*, подають наведені вище значення в одній словниковій статті. За такою логікою ці значення є співзначеннями багатозначного слова, а омонімом до нього є слово *орган* зі значенням "духовний клавішний музичний інструмент, за звуковим обсягом близький до симфонічного оркестру" [4, с. 604]. Відрізняються ці омоніми місцем наголосу: у першому випадку наголос на першому складі, у другому – на останньому, тобто ці лексеми є омографами (різновид неповних омонімів), словами, що пишуться однаково, але мають різне звучання і значення.

Дослідивши походження і значення слова *orgán* в чеській мові, бачимо, що усі наведені значення є співзначеннями багатозначного слова:

1. *část těla mající urč. funkci* – частина тіла яка виконує певну функцію, анат. орган;

2. *hlasové ústrojí, hlasový fond* – голосовий апарат

3. *instituce, které působí pečě o něco* – установа, яка відповідає за щось [6].

За твердженням О. Д. Пономарева, в ролі об'єктивних критеріїв розмежування омонімії та полісемії варто висувати словотворчу й синтаксичну характеристики [3, с. 49], проте їхнього значення не можна визнати вирішальним, оскільки походження словотворчих рядів не обов'язково пов'язане з розривом відповідних значень, а реалізація різних значень слова в різних синтаксичних конструкціях далеко не завжди пов'язана з їхнім семантичним розривом. Брак чіткої, завжди "відчутної" межі між омонімією та полісемією досить легко пояснити: перехід від полісемії до омонімії відбувається впродовж тривалого часу, тому є багато суміжних випадків.

На труднощі розмежування досліджуваних явищ і складність їхньої чіткої, послідовної диференціації вказує й сучасна лексикографічна практика. Так, багато слів, які в одному словнику подані як багатозначні, в іншому розглядаються як різні слова, омонімічні один одному.

Як вже було зазначено вище, основною ознакою омонімів є брак спільного з погляду семантики, адже саме цим омонімія протиставляється полісемії, однак ці два лексико-семантичні явища часто досить важко розмежувати.

Зокрема, через те, що одним із джерел виникнення омонімії є поділ (розщеплення) багатозначного слова на різні слова, які починають сприйматися як окремі, самостійні лексичні одиниці, семантично не пов'язані одна з одною. Тобто, можна стверджувати, що своїм виникненням омонімії можуть завдячувати розпадові багатозначного слова.

Серед багаточисельних питань, пов'язаних із проблемою омонімії, питання розмежування явищ полісемії та омонімії є наразі найскладнішим, а саме – виокремлення лексичних омонімів, які виникли в результаті розпаду багатозначності.

Сучасна наука виявила критерії або способи розмежування слів-омонімів та багатозначних слів, що допомагають відокремити значення одного й того ж слова й омонімів, які виникли

внаслідок повного розриву полісемії. Серед них розрізняють:

1. Лексичний спосіб розмежування полісемії та омонімії – полягає у виявленні синонімічних зв'язків омонімів та полісемічних слів. Тобто, підставлення синонімів до кожного омоніма або до всіх значень полісеманта, а потім порівняння підібраних синонімів між собою. Якщо вони виявляються семантично близькими один одному, перед нами багатозначне слово, якщо ні – омоніми. Якщо співзвучні лексеми входять до одного синонімічного ряду, то в різних їхніх значеннях ще збережено семантичну спільність, отже про розщеплення значення полісеманта не йдеться, а це свідчить про те, що перед нами омонімія.

2. Морфологічний спосіб розмежування подібних явищ – багатозначні лексичні одиниці й омоніми характеризуються різним словотворенням. Лексеми, які мають різні значення, створюють нові слова за допомогою одних й тих самих афіксів. Шляхом зіставлення словоформ кожного з них, підбір родинних (однокореневих) слів, тобто встановлення їхніх дериваційних зв'язків. Якщо словоформи однакові або подібні і є споріднені слова, які за типом походження тотожні, а між ними є семантична близькість, можна говорити про полісемію.

3. Семантичний спосіб розмежування вищевказаних явищ – полягає в тому, що значення полісемічної лексеми мають одного структурного складника, семантично близькі, омонімічні ж слова взаємно виключають одне одного.

Отже, можна дійти висновку, що для відмежування омонімії від полісемії необхідно використовувати якомога більше порівняльних даних, що дасть змогу виявити, які ознаки переважають: подібні над відмінними або навпаки – відмінні над подібними. Також варто зазначити, при розмежуванні даних явищ варто з'ясувати походження слів, тобто етимологічні відомості про слова, зіставити переклад українських слів-омонімів на інші мови (це помітно уточнює уявлення про дійсну омонімізацію), виявити тематичну віднесеність слова й визначення типових моделей лексичної сполучуваності, а також семантики всього контексту в цілому.

Проте вирішальними залишаються семантичні ознаки, які повинні бути визнані основними під час відмежування омонімії від

полісемії та всіх інших розпізнавальних порівняннях. Отже, проблема розмежування явищ омонімії та полісемії може з'явитися в тому випадку, коли омоніми виникають унаслідок семантичного розщеплення багатозначного слова. При цьому на основі різних значень одного слова формуються зовсім різні слова, семантичні зв'язки між якими втрачаються й лише етимологічний аналіз дає змогу встановити набуті раніше спільні семантичні ознаки, які свідчать про спільний історичний корінь лексем.

Отже, можна констатувати, що однією з ключових задач під час розгляду особливостей полісемії та омонімії є визначення критеріїв їхнього розмежування. Полісемія – це наявність в одного й того ж слова декількох пов'язаних між собою значень; омонімія – звуковий збіг різних лексем, які семантично не пов'язані. Полісемант – слово, яке має декілька пов'язаних між собою значень, які об'єднує спільна ознака. Омоніми ж, як правило, наводяться в окремій словниковій статті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Булаховський Л. Питання походження української мови. Київ. Вид-во АН УРСР, 1956. 220 с.
2. Демська О., Кульчицький І. Словник омонімів. Львів. Фенікс, 1996. 224 с.
3. Пономарів О. Стилїстика сучасної української мови. Київ. Либідь, 1993. 248 с.
4. Мельничук О. Словник іншомовних слів. Київ. УРЕ, 1985. 968 с.
5. Білодід І. та ін. Словник української мови в 11 томах. Київ. Наук. думка, 1970 – 1980.
6. Havránek V. a jiní. Slovník spisovného jazyka českého. Praha: Academia, A–M – 1960, 1311 str.; N–Q – 1964, 1191 str.; R–U – 1966, 1079 str.; V–Ž – 1971, 1011 str.

SEMANTIC-PARADIGMATIC RELATIONS OF POLYSEMY AND HOMONYMY

The article is devoted to the study of the phenomena of homonymy and polysemy, namely their demarcation. Among the numerous issues related to the problem of homonymy, the issue of distinguishing the phenomena of polysemy and homonymy is currently the most difficult, namely, the identification of lexical homonyms that arose as a result of disintegration of polysemy. Modern lexicographical practice points to the difficulty of distinguishing the studied phenomena and the difficulty of their clear, consistent differentiation. Many words that are presented as polysemous in one dictionary are considered in another as different words, homonymous with each other. The problem of distinguishing homonymy and polysemy may arise when homonyms appear as a result of semantic splitting of a polysemous word. At the same time, other words are formed based on different meanings of one word. On the basis of the analysis of existing linguistic concepts, the definition of polysemy is presented, the similarities and differences of individual fragments of related languages are systematized, and the main regularities of the occurrence of polysemy are studied. In the linguistic literature, there is no unity of opinion on the phenomenon of homonymy and on distinguishing it from polysemy. Some scientists recognize as homonyms only such lexical units that have the same sound, which initially differed in form and only in the process of historical development acquired the same sound due to various phonetic or other reasons. All other cases, when the same material, sound shell acquires a different meaning, are called the phenomenon of polysemy, word polysemy, others – words that, due to historical reasons, coincide in sound, are called homonyms, as well as those cases when different meanings of a polysemous lexical unit diverge so much that new (two or more) words arise. Whether it is possible to consider polysemy as a source of homonymy, or not to recognize the existence of homonyms, which are the result of the historical development of multiple meanings of the word, and how to distinguish between these two phenomena are the main questions that are considered in the article.

Keywords: polysemy, homonymy, polysemantic words, homonyms, criteria for differentiation.

REFERENCES

1. *Bulakhovsky, L.* (1956). *Pytannia pochodzhennia ukraiinskoi movy.* Kyiv: AN URSSR [in Ukrainian].
2. *Demska, O. & Kulchistkuy, I.* (1996). *Slovnyk omonimiv.* Lviv. Fenix [in Ukrainian].
3. *Ponomariv, O.* (1993). *Stylistyka suchasnoi ukraiinskoi movy.* Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
4. *Melnychuk, O.* *Slovnyk inshomovnykh sliv.* Kyiv: URE [in Ukrainian].
5. *Bilodid, I.* (1970–1980). *Slovnyk ukraiinskoi movy v 11 tomakh.* Kyiv: Nauk. dumka [in Ukrainian].
6. *Havranek, B.* (1960–1971). *Slovník spisovného jazyka českého.* Praha: Academia, [in Ukrainian].

Дата надходження до редакційної колегії – 21.11.2022
Дата затвердження редакційною колегією – 02.12.2022